

عنوان مقاله:

تحلیل شرایط همدید و دینامیک رویدادهای بارشی سنگین سواحل جنوبی خزر در مقایسه با ایران زمین

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی، دوره 16، شماره 41 (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 40

نویسندگان:

حمید نوری - دانشگاه ملایر

علیرضا ایلدرمی - دانشگاه ملایر

خلاصه مقاله:

این پژوهش با بررسی یکی از فراگیرترین دوره‌های بارشی کشور در سال‌های گذشته (روزهای ۶/۸/۱۳۸۱ تا ۵/۱۰/۱۳۸۱)، به تحلیل همدید و دینامیک سنگین‌ترین خوشه بارش این دوره (۱۵/۹/۱۳۸۱ تا ۲۰/۹/۱۳۸۱) با رویکرد محیطی به گردشی می‌پردازد. در این دوره بیش از ۶۰ درصد از ایستگاه‌های کشور شاهد بارش چشمگیری بودند و رویدادهای بارشی سنگین متعددی نیز در سواحل جنوبی خزر ثبت شدند. بعد از ترسیم نقشه‌های همبارش روزهای مورد مطالعه، نقاط اوج بارش و مراکز ثقل آن‌ها به دست آمد و سپس الگوهای فشار سطحی، ارتفاع ژئوپتانسیل و نقشه‌های وزش رطوبتی، جبهه‌ها، رودبادهای Q-Vector در ترازهای مختلف، استخراج و ترسیم شد. تحلیل نقشه‌های فشار تراز دریا نشان داد که تشدید شیو فشار بین الگوی پرفشار دریای سیاه و کم‌فشار شرق مدیترانه و بین الگوی پرفشار دریای سیاه و کم‌فشار شمال شرق خزر، در رخداد این بارش‌ها در غرب، جنوب غرب ایران و سواحل جنوبی خزر موثر بود. بررسی نقشه‌های ژئوپتانسیل نشان داد که در طول دوره مورد مطالعه، دو الگوی اصلی وجود دارد که نقش فرود نسبتاً عمیق شمال دریاچه خزر (بخشی از فرود بلند مدیترانه) بسیار مهم است. تحلیل نقشه‌های وزش رطوبتی نشان دادند که در ترازهای بالایی، دریای مدیترانه و دریای سرخ و در ترازهای پایینی، خلیج فارس و دریای عمان، مهم‌ترین منبع تغذیه رطوبتی بارش‌های ایران زمین هستند که نقش هر کدام در روزهای مختلف، یکسان نیست. در حالی که رطوبت بارش‌های سنگین سواحل جنوبی خزر، در تراز ۵۰۰ هکتوپاسکال از طریق دریای مدیترانه، در ترازهای ۶۰۰ و ۷۰۰ هکتوپاسکال، از طریق دریای مدیترانه و دریای سرخ و در ترازهای ۸۵۰، ۹۲۵ و ۱۰۰۰ هکتوپاسکال، از طریق همه منابع اصلی رطوبتی منطقه (دریای سیاه، دریای مدیترانه، خلیج فارس، دریای سرخ و دریاچه خزر) تامین می‌شود. وجود جبهه قطبی، جبهه دریای سرخ شمال خلیج فارس و همچنین ادغام رودبادهای جنب‌حاره‌ای و جبهه قطبی بر روی شرق عراق، می‌تواند از علل ایجاد و تشدید حرکات عمودی هوا در منطقه باشد. تحلیل نقشه‌های Q-Vector نیز، با نشان دادن مناطق همگرا، به نقش مهم دریاچه خزر، دریای مدیترانه و دریای سیاه، خلیج فارس و دریای عمان در ایجاد حرکات صعودی هوا در ترازها و ساعات مختلف، برای شکل‌گیری بارش‌های سنگین سواحل جنوبی خزر و ایران زمین اشاره دارد.

کلمات کلیدی:

تحلیل همدید و دینامیک، بارش سنگین و فراگیر، مراکز ثقل بارش، سواحل جنوبی دریاچه خزر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1313758>

